

і порядку : Наказ МВС України від 10.08.2016 № 773 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16> (дата звернення: 10.04.2021).

Отримано 12.04.2021

УДК 351.74

УЛЬЯНОВ О. І.,

кандидат юридичних наук, заслужений діяч науки і техніки України,
професор кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки
Одеського державного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0002-3397-0965>;

НІКОЛАЄВ О. Т.,

кандидат політичних наук, доцент кафедри
тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки
Одеського державного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0003-4752-0110>

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ ЯК СУБ'ЄКТ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Тези присвячені діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони. Проведений аналіз нормативно-правової бази щодо регламентації діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони, на підставі якого зроблено висновок про необхідність її вдосконалення.

Ключові слова: Національна поліція, суб'єкт, стратегія, концепція, нормативно - правова база.

Виважена державна політика керується ідеями «національного інтересу», «балансу сил», «дипломатичного компромісу», а відповідальна – імперативом безпеки, маючи на меті гарантування виживання держави та максимально можливого підвищення її статусу в міжнародних відносинах як головної запоруки такого виживання. Держава зацікавлена в подоланні загроз, зумовлених системними властивостями, а також сформованих процесами міжнародних відносин. Таким чином, національні інтереси детермінуються необхідністю протистояння викликам та загрозам, для чого держава розробляє стратегію забезпечення національної безпеки [1, с.18].

В Стратегії національної безпеки України, затвердженій Указом Президента України від 14 вересня 2020 року №392/2020 визначено актуальні загрози національній безпеці України, відповідні цілі, завдання, механізми захисту національних інтересів України, пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки серед яких:

- відстоювання незалежності і державного суверенітету;
- відновлення територіальної цілісності у межах міжнародно визнаного державного кордону України;
- суспільний розвиток, насамперед розвиток людського капіталу;
- захист прав, свобод і законних інтересів громадян України;
- європейська і євроатлантична інтеграція [2].

В стратегії зазначено, що для системного захисту України від загроз національній безпеці необхідним є розвиток сектору безпеки і оборони.

Відповідно до Закону України «Про національну безпеку України» сектор безпеки і оборони - система органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним

контролем і відповідно до Конституції та законів України за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України.

Закон до сил безпеки відносить правоохоронні та розвідувальні органи, державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, сили цивільного захисту та інші органи, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України.

До сил оборони віднесено Збройні Сили України, а також інші утворені відповідно до законів України військові формування, правоохоронні та розвідувальні органи, органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення оборони держави.

Слід звернути увагу на те, що визначаючи Національну поліцію суб'єктом сектору безпеки і оборони, в Законі про національну безпеку фактично продубльовано визначення правового статусу поліції, який наведено в законі України про національну поліцію, а саме: Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує громадську безпеку і порядок, охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидію злочинності, а також надає визначені законом послуги з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Разом з тим, визначаючи Національну поліцію суб'єктом сектору безпеки і оборони, в Законі про національну безпеку не прописані завдання поліції як суб'єкта вказаного сектору.

Аналогічна ситуація має місце і у Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, Затвердженої Указом Президента України від 14 березня 2016 року № 92/2016, в якій зазначено, що Національна поліція України як центральний орган виконавчої влади служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Її головними завданнями є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [3].

Виходячи з визначення сектору безпеки і оборони, робимо висновок, що це складна сукупність суб'єктів, кожен з яких є самостійним, має чітку регламентацію у сфері своєї діяльності, разом з тим як складова сектору безпеки і оборони повинні мати завдання, для спільної протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам держави.

Разом з тим, наведені нормативно-правові акти не конкретизують завдання поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони.

В свою чергу, Закон України про Національну поліцію не визначає її суб'єктом сектору безпеки і оборони, тому і не закріплює завдань в зазначеній сфері. Серед завдань поліції надання поліцейських послуг щодо:

- 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
- 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- 3) протидії злочинності;
- 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Разом з тим, в ст. 97 зазначеного закону передбачена одноразова грошова допомоги в разі загибелі (смерті) чи втрати працездатності поліцейського у разі:

- 1) загибелі в ході участі в антитерористичній операції, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони;
- 2) визначення поліцейському інвалідності, що настала внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), отриманого під час участі в антитерористичній операції, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони;
- 3) отримання поліцейським поранення (контузії, травми або каліцтва) під час виконання ним службових обов'язків, пов'язаних із здійсненням повноважень та основних завдань міліції

або поліції, чи участі в антитерористичній операції, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони [4].

Таким чином не визначаючи національну поліцію ні суб'єктом боротьби з тероризмом, ні суб'єктом сектору безпеки і оборони, законодавець передбачає одноразову допомогу за загибель чи поранення в антитерористичній операції та здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони.

За таких обставин цілком логічним і необхідним є внесення змін до вказаних нормативно-правових актів, а саме: В законі України Про національну поліцію визначити поліцію суб'єктом сектору безпеки і оборони, а в Законі України Про національну безпеку визначити конкретні завдання поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони.

Тим більше, що основними шляхами досягнення необхідних оперативних та інших спроможностей складових сектору безпеки і оборони передбачених Концепцією розвитку сектору безпеки і оборони України є:

- удосконалення законодавчої бази з питань функціонування та розвитку сектору безпеки і оборони з урахуванням відповідних принципів і стандартів ЄС і НАТО;
- досягнення й підтримання необхідного рівня бойової та мобілізаційної готовності військ (сил) і правоохоронних органів до виконання завдань за призначенням, наближення їх за складом, рівнем підготовки та оснащення озброєнням, військовою і спеціальною технікою до стандартів ЄС та НАТО;
- удосконалення системи планування застосування, управління та взаємодії сил безпеки і оборони під час ліквідації (нейтралізації) актуальних загроз.

Список бібліографічних посилань

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики : вибр. наук. пр. Київ : НІСД, 2016. 528 с.
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020> (дата звернення: 05.04.2021).
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» : Указ Президента України від 14.03.2016 № 92/2016 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016> (дата звернення: 05.04.2021). Втрапив чинність.
4. Про національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 05.04.2021).

Отримано 07.04.2021

